

Täysistunto

Torstai 3.10.2019 klo 16.01—18.14

3.1. Suullinen kysymys tehostetun palveluasumisen henkilöstömitoituksesta (Kaisa Juuso ps)

Suullinen kysymys SKT 24/2019 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Juuso.

Keskustelu

16.05 **Kaisa Juuso ps:** Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveysministeriö järjesti tänään tiedotustilaisuuden koskien tehostetun palveluasumisen henkilöstömitoitusta. Merkittävin ongelma esityksessä on se, että se sisältää takaportin. Ensin sanotaan, että hoitajamitoitus on 0,7, mutta sitten todelliseksi hoitajamitoitukseksi jää 0,5. Tehostetun palveluasumisen asukkaat ovat kuitenkin niin huonokuntoisia, että 0,7:n pitäisi olla ehdoton minimi, ja osa heistä tarvitsee hoitoa tätäkin enemmän.

Viime keväänä vanhuspalveluiden ongelmat saivat suurta yhteiskunnallista huomiota, ja nykyisten hallituspuolueiden edustajat lupasivat sitovaa hoitajamitoitusta heti. Jo tämän esityksen perusteella on päivänselvää, että tämä lupaus ei toteudu tällä hallituskaudella. [Timo Heinonen: Tämäkään!] Siirtymäaika on asetettu vaalikauden loppuun, huhtikuuhun 2023 asti. Vastuu hoitajamitoituksen toteutumisesta on käytännössä sysätty seuraavalle hallitukselle, eikä kunnille anneta rahoitusta ongelmien korjaamiseen. [Puhemies: Ja kysymys?]

Arvoisa ministeri Kiuru, miksi hallitus ei korjaa hoitajamitoitusta tasolle 0,7 heti, kuten te itse vielä helmikuussa lupasitte? Miten on mahdollista, [Puhemies koputtaa] että tunnin hommaan kuluukin neljä vuotta? Tätäkö hallitus kutsuu vastuunkannoksi? [Ben Zyskowicz: Tulee voimaan ennakkoäänestyspäivänä ilmeisesti, aprillipäivänä!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Arvoisa edustaja, minuutti on täynnä. — Ministeri Kiuru.

16.07 **Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Juuso on samoilla linjoilla kuin itsekin olen. Tämä asia pitää hoitaa, ja vuodesta 2011 asti olen haaveillut siitä päivästä, että suomalainen poliittinen tahtotila muodostuisi meidän ikäihmistemme tueksi niin, että tämä hoitajamitoitus saataisiin lakiin: lisää hoitajia, 4 400 hoitajaa, ja työajasta muut tukitoimet pois, jotta voidaan keskittyä hoitoon ja hoivaan.

Edustaja Juuso, tiedätte, että 0,7 tulee voimaan heti. [Ben Zyskowicz: Neljän vuoden päästä!] Niille, jotka eivät pysty sillä hetkellä tarjoamaan kaikkia niitä hoitajia alueellisen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 43/2019 vp

hoitajapulan vuoksi, on annettu sellainen mahdollisuus — jos turvallisuus ei vaarannu, palveluiden laatu ei kärsi ja mennään kuitenkin yli nykyisen suosituksen — että on aikaa hankkia ne hoitajat, jotka yhteiskunnasta tällä hetkellä vielä puuttuvat tästä isosta tavoitteesta. Nimenomaan hoitajamitoitus toteutuu heti, [Ben Zyskowicz: Neljän vuoden päästä!] koska meillä on 22 prosenttia, [Puhemies koputtaa] joka siihen jo pystyy. Tältä osin nimenomaan heti säädetään laki.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Muistutan sekä ministereitä että arvoisia edustajia siitä, että aikarajamitoitus tässä keskustelussa on 1 minuutti. — Edustaja Juuso.

16.08 Kaisa Juuso ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tehostetuissa palveluyksiköissä on usein monisairaita henkilöitä, jotka kärsivät esimerkiksi muistisairaudesta, verenpainetaudista, diabeteksesta, kilpirauhasen tai sydämen vajaatoiminnasta. Monet heistä katsovat tätä lähetystä tälläkin hetkellä. Sairaanhoitajan työhön tehostetun palveluasumisen yksiköissä kuuluu kaikkien näiden sairauksien seuranta, muun muassa verenpaineen, verensokerin ja painon seuranta, erilaiset mittaukset, lääkehoidon sivuvaikutusten seuranta ja eteenpäin raportointi sekä monta muuta vaativaa hoidollista tehtävää.

Olen käytännössä nähnyt monta kertaa, miten sairaanhoitajat joutuvat tekemään kaikkea muuta kuin varsinaisen toimenkuvansa mukaisia työtehtäviä, usein pelkästään perushoitoon liittyviä tehtäviä. Syynä tähän on se, että henkilöstöä on yksinkertaisesti liian vähän. Millä tavalla hallitus varmistaa sen, että sairaanhoitajille jää riittävästi aikaa tehdä varsinaisia sairaanhoitoon kuuluvia tehtäviä ja lääkehoidon seurantaan on käytössä riittävästi ammattitaitoisia työntekijöitä?

16.09 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Edustaja Juuso ottaa hyvin esille sen, että sekä lääkehuolto että myöskin johtaminen ovat yksittäisiä syitä siihen, miksi näitä laiminlyöntejä vanhusten hoidossa on ollut, niin kuin viime aikoina ollaan nähty.

Kaksi muuta syytä ovat myös ilmeisiä: Valvira on kiinnittänyt laiminlyönneissä huomiota siihen, että hoitajia on tosiasiassa liian vähän vuorossa. Neljänneksi keskeisin syy laiminlyönteihin on ollut tällä kentällä nimenomaan se, että on keskitytty hoito- ja hoiva-tehtävien lisäksi näihin välillisiin tukitöihin, ja nyt tämä tahtotila, jonka hallitus muodosti hallitusohjelmaneuvoittelussa, lähtee nimenomaan siitä, että nämä tukityöt siirretään pois hoitajien työtehtävistä, jotta aikaa hoitamiselle jää. Tältä osin myöskin 0,7:n mitoitus takaa, että Suomessa on jatkossa 4 400 hoitajaa enemmän, ja tätä päivää eduskunnassa on odotettu.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt lisäkysymyksiä tästä aihepiiristä niille edustajille, jotka ovatkin jo V-painiketta painaneet ja nousseet seisomaan. — Edustaja Purra.

16.10 Riikka Purra ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! STM:n työryhmä on esittänyt, että hoiva-avustajat ja opiskelijat voidaan laskea mukaan 0,7:n hoitajamitoitukseen. Seitsemän kuukauden koulutuksen saaneet apulaiset opiskelijoista puhumattakaan tulevat edullisemmaksi, mutta kuten tiedämme, he eivät voi toimia kuten koulutetut hoitajat — eivät ammattitaidoltaan, varmuudeltaan eivätkä vastuultaan. Kaiken lisäksi tiedämme, että tämä tarjoaa mahdollisuuden mennä sieltä, mistä aita on matalin ja edullisin. Val-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 43/2019 vp

mistuneen tilalle kannattaa ottaa uusi opiskelija, ja kun hän valmistuu, taas uusi opiskelija. Hoitajat kannattaa korvata avustajilla aina kun mahdollista. Mitä tämä tarkoittaa työntekijöiden kannalta? Jälleen merkittävää lisäystä paineeseen ja kiireeseen, yhä vähemmän aikaa perehtyä asioihin, enemmän määräaikaista työsuhteita, lisää pätkätoita, epävarmuutta, venyviä työntekijöitä, ei riittävää palkkaa. Tästä seuraa sitten se, mitä hallitus ja kokoomus kutsuvat huutavaksi työvoimapulaksi. Juuri tällä tavalla luomalla luodaan työmarkkinoille ongelmia, [Puhemies koputtaa] mistä seuraa, että alalle koulutetut henkilöt eivät jaksaa. Mitä te aiotte tehdä hoitohenkilökunnan työolojen korjaamiseksi?

16.12 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nimenomaan työolojen parantamisesta on kysymys silloin, kun me puhumme tämän sitovan henkilöstömitoituksen säätämisestä lakiin. Siinä on kysymys siitä, että annamme uupuneille hoitajille, alan ammattikunnalle, sen viestin, että työtä tekeviä näissä yksiköissä pitää olla tarpeellinen määrä. Me annamme yhteiskunnasta myöskin viestin, että täällä välitetään siitä, miten me huolehdimme ikäihmisistä yhteiskunnassa — meidän kaikkien isistä, äideistä ja isovanhemmista. Siitä tässä on kysymys.

Haluan myöskin todeta edustajalle, että viime hallituskauden aluksi — erityisesti perussuomalaiset olivat siinä hallituksessa — nimenomaan päätettiin, että hoiva-avustajatkin kelpaavat joukon jatkoksi mukaan. Siltä pohjalta nykyinen suositustaso on nimenomaan se, että myöskin ne, joilla on alan koulutusta tietyn verran, voivat olla avustavissa tehtävissä mukana, mutta he eivät saa olla yksin työvuorossa. [Puhemies koputtaa] Tältä osin tämä esitetty malli vastaa odotuksiinne. [Ben Zyskowicz: Te annatte viestin, että seuraava hallitus hoitaa!]

16.13 Ritva Elomaa ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hoitoalan työ on usein vaativaa ja raskasta, eikä palkkataso mielestäni vastaa ollenkaan työn haastavuutta. Muun muassa näistä syistä johtuen moni hoitoalan koulutuksen suorittanut on päätenyt muille aloille. Meillä on siis pätevää porukkaa, mutta he ovat muualla. Vaativista töistä selviäminen edellyttää riittävää pätevyyttä ja kokemusta, kuka vain ei voi näistä töistä selvitä. Esimerkiksi Turussa on tilanne aika huono sekä laitos- että kotihoidossa: yksi hoitaja voi joutua käymään 15:n tai 20:n kotona olevan luona hoitamassa heitä, ja jos on niin, että parkkipaikkaa ei löydy, seuraavan asiakkaan kohdalla aikaa on viisi minuuttia. Tämä ei ole inhimillistä enää. Kysyn asianomaiselta ministeriltä: mitä hallitus aikoo tehdä varmistaakseen pätevien, riittävän kielitaidon omaavien ja alalle soveltuvien hoitajien saatavuuden hoitoalan vaativiin ja vastuullisiin tehtäviin?

16.14 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysymys kotihoidosta on aiheellinen, koska kotihoidossa on myöskin ollut ongelmia ja on ollut laiminlyöntejä, joita emme voi täällä katsoa läpi sormien. [Perussuomalaisten ryhmästä: Hoitaako Posti?] Kotihoidon parantaminen on yksi isoimpia haasteitamme, jopa isompi kuin tämä tehostettuun palveluasumiseen liittyvä haaste, jota kuitenkin eduskuntatasolla on käsitelty monesti. Kotihoidon haasteet on myös ratkaistava osana vanhuspalvelulain uudistusta, ja niin kuin olen todennut täällä aikaisemmin, minulla on nyt ammattilaiset pohtimassa niitä ratkaisuja, mitä on tehtävä tämän nykytodellisuuden parantamiseksi. Tässä meidän rahoitusraamissamme on myöskin varattu rahaa, jotta kotihoitoa pystytään parantamaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 43/2019 vp

16.15 Paula Risikko kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On todella hienoa, että vanhuspalvelulakia uudistetaan, ja totta kai me haluamme odottaa sen kokonaisuuden, koska nythän me tiedämme siitä vasta osan. Siitä se sitten nähdään ja voidaan vasta oikeasti arvioida.

Mutta kysymys kuuluu: 27.6. kysyin teiltä, arvoisa ministeri, että kun siellä hallitusohjelmassa lukee henkilöstömitoitus ja te lupasitte hoitajamitoituksen, niin kummasta on kysymys, voiko teihin luottaa, että se on hoitajamitoitus. Te vastasitte, arvoisa ministeri Kiuru, että on tarkoitus nimenomaan tehdä hoitajamitoitus. Sanoitte vielä lisäksi, että katsotte nyt peiliin: hoitajamitoitus. Nyt kun meillä on kuultu nämä, ketä siihen lasketaan, niin eihän se ole mikään hoitajamitoitus. [Välihuutoja] Voi, voi! Kysymys kuuluu: miksi te puhuitte muunneltua totuutta?

16.16 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Risikon kysymys on varsin aiheellinen. [Naurua] Meillä on monenlaisia termejä. Me puhumme sitovasta henkilöstömitoituksesta, joka kattaa sen, että työyhteisössä on monenlaisia ammattilaisia mukana. Eikö näin? Me puhumme samaan aikaan myöskin siitä, että sen lisäksi, että paikalla on sairaan- ja terveydenhoitajat, siellä on geronomit, fysio- ja toimintaterapeutit, kuntoutuksen ohjaajat, lähi- ja perushoitajat, sosiaalialan ohjaajat ja kasvattajat, sosionomit AMK:sta, siellä on kotiavustajat ja kodinhoitajat, hoiva-avustajat, hoitoapulaiset, virikeohjaajat ja kaikki muut vastaavat, [Timo Heinonen: Vielä opiskelijat!] jotka pitävät toimintakykyä yllä. On keskeinen kysymys, lasketaanko tähän hoivatyöhön juuri ne henkilöt, jotka tulevat hoivaan ja hoitoon osallistumaan. Tämä työryhmän esitys lähtee nyt nimenomaan siitä, että ne, jotka on laskettu nykyisen suosituksen mukaan tähän hoivatyöhön ja hoitotyöhön osallistumaan, [Puhemies koputtaa] kelpaavat tähän mitoitukseen mukaan välittömäksi työajaksi, niin kuin jo viimeksi totesinkin. Mutta tämä on vasta työryhmän esitys.

Haluan myös muistuttaa, että tämä ei ole vielä hallituksen esitys. [Puhemies koputtaa] Tässä on ala nyt kokoontunut yhteen miettimään, minkälainen mitoitus tästä tehdään ja millä nimellä. Kunnioitetaan siis myös sitä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edelleen kunnioitetaan myös sitä minuutin aikarajaa.

16.17 Anu Vehviläinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ajattelen myös niin, että vanhuspalvelulakia on tärkeää uudistaa. Jos muistan oikein, niin ministeri Saarikko laittoi tämän työryhmän työn liikkeelle viime talvena, ja se työryhmä työskentelee tämän vuoden loppuun. Tänään tuli erään osion eli tämän henkilöstömitoitusta koskevan työryhmän työ julki. Se on todellakin vasta työryhmän työ, ja hallitus arvioi huolellisesti nyt sitten sitä, miten tässä mennään eteenpäin.

On tärkeää, että kaiken kaikkiaan koko vanhustyöhön, sekä kotihoitoon että laitoshoidon, riittää tulevaisuudessakin työntekijöitä. Se on meidän yhteinen huolestamme, koska me jo nyt tiedämme, että tuhansista henkilöistä on pulaa. Koska pelkästään se, että me lisäämme henkilöstöä, ei riitä, vaan kuten täällä on jo todettu, myös työolosuhteet ovat erittäin tärkeät, haluaisin edelleenkin kysyä: onko hallituksella ajatuksia siitä, miten näitä vanhus työn työolosuhteita pystyttäisiin parantamaan?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 43/2019 vp

16.18 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Iso kokonaisuus siinä on kysymyksessä, eivätkä yksittäiset toimet pelkästään riitä. Siltä osin hoitajamitoituksen eli tämän sitovan henkilöstömitoituksen tekeminen on tietenkin yksi ratkaisu siihen, että saadaan lisää ihmisiä töihin, saadaan varmistettua, että tehdään nimenomaan hoito- ja hoivatöitä, mikä tässä mallissa nyt on tarkoitus toteuttaa hallituksen tahtotilan mukaisesti.

Valiokunnan puheenjohtaja kiinnittää oikeaan asiaan huomiota. Kyllä meidän pitää pitää huolta myöskin siitä, että täällä on yhteinen tahtotila vanhusten asioiden kuntoon laittamiseen. Näillä ihmisillä, jotka tekevät tätä tärkeää työtä, on niin vahva eetos olla ihmisiä auttamassa ja hoitamassa, että tässä tapauksessa monet myöskin uupuvat taakan edessä, jos siihen haasteeseen ei aina pystytä. Tältä osin myöskin se tapa, millä me laitamme nämä yhteiset asiat kuntoon, ratkaisee. Siksi vanhuspalvelulain kokonaisuudistus on tärkeä, kuten aikaisemmin on jo todettu. [Ben Zyskiewicz: Miksi irrotitte tämän siitä kokonaisuudesta?]

16.19 Sanna Antikainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ministeri Kiuru tässä kertoi, mitkä kaikki ammattiryhmät osallistuvat hoitotyöhön. Mukana siis ovat myös opiskelijat, hoiva-avustajat ja hoiva-apulaiset [Paavo Arhinmäki: Kiitos perussuomalaisista!] sekä osastonhoitajat ja yksikönjohtajat. Ongelma on se, etteivät johtajat ja osastonhoitajat osallistu suoraan hoitotyöhön. Osastonhoitajat huolehtivat henkilöstöhallinnon tehtävistä, eivät suoranaista hoitotyötä, ja sama on johtajien kohdalla.

Arvoisa puhemies! Käytännössä esitys on, että vanhustenhoidossa työskentelevien henkilöiden koulutustaso ja palkkaus laskevat, koska hallitus haluaa lisää hoiva-avustajia. Hoitajamitoitus olisi pitänyt hoitaa kuntoon palkkaamalla lisää tutkinnon suorittanutta hoitohenkilöstöä. Turha syyttää edellistä hallitusta, te olette vastuussa. Arvoisa ministeri Kiuru, miksi te vesitätte henkilöstömitoitusta laskemalla henkilöstöhallinnon parissa työskentelevät osastonhoitajat ja johtajat [Puhemies koputtaa] mukaan osaksi hoitajamitoitusta ja miksi hallitus laskee hoitajien koulutustasoa ja yleistä palkkatasoa?

16.20 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aloitetaan siitä, että meille täällä eduskuntasalissa eivät kuulu työmarkkinaosa-
puolten palkkakysymykset. Siitä me pidämme täällä kiinni. [Välihuutoja] Edustaja vihjasi myös, että tässä pohjassa olisi tehty väärä ratkaisu. Te kyllä valitettavasti luitte jotain muuta paperia kuin sitä, mikä tänään tuli julki, ja siltä osin annoitte äsken erheellistä informaatiota siitä, mitä tänään on päätetty. Luettelini äsken välittömään hoitotyöhön kuuluvat tahot näiden ammattilaisten näkökulmasta, jotka ovat istuneet nyt päiviä ja öitä, kymmeniä tunteja, pohtimassa, ketkä voivat olla osa hoitomitoitusta, ja tältä osin kunnioitan ainakin itse, kun en ole alalla työskennellyt koskaan, tosiasiaa sitä ammattilaisten näkökulmaa, joka on yksimielinen.

Tältä osin vielä totean teille, mitä tulee opiskelijoihin: Ei missään ole tarkoitus, että opiskelijat tulisivat ikään kuin suoraan pallille töihin. [Puhemies koputtaa] Silloin kun opiskelijalla on tarpeeksi opintoja, tätä asiaa voi harkita toiminnan tuottajan kanssa, ja sieltäkin on selvät ja [Puhemies koputtaa] tarkat kirjaukset tällä työryhmällä esitettynä. Siitäkin ala on yksimielinen. Niin kuin nykyisenkin suosituksen pohjalta, [Puhemies koputtaa] niin vasta kun on tarpeeksi kokemusta, on mahdollista täydentää hoitoa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt menee minuutti jo. Teille tulee paikkoja vastata.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 43/2019 vp

16.22 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viime keväänä en ollut täällä eduskunnan jäsenenä, mutta seurasin tietenkin keskustelua, jota eräät tahot leimasivat jopa desimaalikeskusteluksi. Tämä 0,7 ja 0,5 on kieltämättä ollut välillä vaikea ymmärtää, ja minäpä avaan sen. Esimerkiksi 28-paikkaisessa vanhustenhoitoyksikössä 0,5 tarkoittaa aamu- eli päivävuorossa neljää hoitajaa, iltavuorossa kolmea hoitajaa ja yövuorossa kahta, koska viikossa on 168 tuntia ja työvuoron viikoittainen pituus 38 tuntia ja neljäsosa. Jos me nostamme tämän 0,7:ään, niin meillä päivävuoro nousee neljästä kuuteen, iltavuoro kolmesta viiteen ja yövuoroon riittääkin tuon kokoisessa se kaksi.

Kysynkin nyt ministeri Kiurulta: oletteko koskaan pitkän työuranne ja poliittisen uranne aikana nähnyt kolmessa vuodessa tulevaisuudessa näin nopeasti tapahtuvaa parannusta vanhustenhuoltoon?

16.23 **Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru** (vastauspuheenvuoro): No, vastaus on, että en ole. [Naurua — Välihuutoja] Sen takia olenkin vuodesta 2011 yrittänyt ajaa tätä muutosta, jota eduskunnassa on myös vahvasti vastustettu. Kyllä eduskunnan on nyt päätettävä, laitetaanko nämä vanhusten asiat kuntoon, onko yhteiskunnalla siihen varaa, ollaanko mukana näitä asioita edistämässä vai ollaanko niitä vastaan.

Varmasti julkisuudessa tullaan käymään keskustelua siitä, onko tämä hallituksen kunianhimoisen suunnitelma mahdollinen toteuttaa nopealla aikataululla, johon edustaja nimenomaan jo äsken viittasikin. Kuinka nopeasti me tulemme saamaan nämä hoitajat — siitä on nyt tehty asiantuntijoiden arvio, joka on yksimielinen. Minusta se antaa eduskunnalle kyllä selkänokkaa käydä sitä keskustelua, ja tässä täksi siirtymäajaksi on laskettu, että alle neljässä vuodessa nämä hoitajat ovat käytettävissä. Katson tässä kokonaisuudessa, kun olen odottanut tätä päivää kuin kuuta nousevaa, että kun on mennyt 8—9 vuotta, niin siltä osin tällä aikataululla [Puhemies koputtaa] tämän hallituskauden aikana saadaan ihmeitä aikaan. Se on aika lyhyt aika se.

16.24 **Jussi Halla-aho ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri Rinne, te olette pääministeri siksi, että te jakelitte erilaisia lupauksia. Annoitte muun muassa ymmärtää, että hoitotyöhön saadaan lisää henkilökuntaa. Vaalien jälkeen te sitten kerroitte, että rahaa ei olekaan. Tuliko teille oikeasti yllätyksenä, että hoitajamitoituksen nostaminen edellyttää lisää hoitajia ja lisähoitajat lisää rahaa? Hoiva-ala ei ole tällä hetkellä kovinkaan houkutteleva. Työ on kuormittavaa osin siksi, että ammattilaiset eivät saa keskittyä varsinaiseen työhönsä vaan joutuvat suorittamaan myös erilaisia tukitehtäviä, joihin voitaisiin palkata myös vähemmän koulutettua henkilökuntaa. Aikooko hallitus helpottaa tätä ongelmaa osoittamalla lisää rahaa palvelujen järjestämiseen vai sillä, että vaihdetaan henkilökunta halvempaan?

16.25 **Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jäin miettimään, mitä tarkoititte sillä, että ”vaihdetaan henkilökunta halvempaan”, koska ainakin tämä jaoston tekemä esitys tänään perustuu nimenomaan nykysuositukseen. Eli tästä niin kuin ”halvempaan” — ei kai sillä viitata tähän nykytasoon, miten hoitajat rekrytoidaan, jos ymmärsin oikein. Viittaatte ehkä sitten kansainväliseen työtarpeeseen tai siihen, että myöskin Suomen ulkopuolelta saattaisi tulla ihmisiä, jotka olisivat päteviä näihin tehtäviin, ja viittasitte varmaan myös siihen, että koulutusmäärien ohella voi olla, että ulkomailta tätä työvoimaa tulisi. Suomessa on siltä osin tarkka sääntely, että kaik-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 43/2019 vp

ki, jotka ovat kelpollisia toimimaan näissä ammateissa — koulutuksen omaavia henkilöitä — ovat tässä mukana. Sen sijaan on hyvä todeta, että sekä nykyisin että tämän jaoston uuden esityksen mukaan opiskelijat voidaan laskea mitoitukseen mukaan vain silloin, kun he ovat työsopimussuhteessa toimintayksikköön [Puhemies koputtaa] ja kun heillä on opintojen kautta hankittu riittävä osaaminen. [Puhemies koputtaa] Siitä on nyt pidetty kiinni, ja tämä jaoston esitys on, että pidetään siitä tulevaisuudessakin kiinni.

16.26 Mia Laiho kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edellinen hallitus asetti vanhuspalvelulain uudistamisen työryhmän, jonka tarkoitus oli katsoa koko vanhuspalveluketju alkaen kotihoidosta ympärivuorokautiseen hoivaan. Nyt kun me saimme tämän esityksen, niin tähän on varsin torso, tai siis todella torso. Tässä tullaan siirtämään vastuu seuraavalle hallitukselle. Tällä kaudella ei tule tapahtumaan yhtään mitään, mutta se piti antaa nyt, vaikka vanhuspalvelulain työryhmä saa työnsä päätökseen tämän vuoden lopussa. Mikä kiire oli saada tämä esitys nyt tässä vaiheessa? Halutaanko tässä nyt unohtaa kokonaan kotihoidon vanhukset?

Ja vielä: tässä on tämä ”henkilöstömitoitus” tällä hetkellä. Puhuttiin hoitajamitoituksesta — se on muuttunut nyt henkilöstömitoitukseksi, eli myös asiakkaan asuinympäristön viihtyvyydestä huolehtiminen kuuluu tämän henkilöstömitoituksen piiriin, ja siellä on täysin kouluttamatonta henkilökuntaa.

16.28 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt on päätettävä. Oliko tällä lakiesityksellä kiire vai ei? Ennen kesää käsitin, että erityisesti oppositiossa oli painetta, että tämä täytyy tuoda [Välihuutoja oikealta] mahdollisimman nopeasti tänne eduskunnan käsittelyyn, ja väititte, niin kuin olen todennut itsekin, että jos pelkkä 0,7:n henkilöstömitoitus olisi säädetty pysyväksi lakiin, tuon yksittäisen kirjauksen tekeminen olisi ollut selkeästi pienempi työ kuin se, mitä tämä jaosto kuudessa viikossa sai aikaan eli määritteli jokaiselle ihmiselle, joka on tehostetussa palveluasumisessa, sellaisen hoitoisuuden mittariston, millä me pärjäämme jatkossa, kun me mietimme, miten 0,7:n henkilöstömitoituksesta ei tule miniminä myöskin maksimia, ja näin on vastattu myöskin siihen eduskunnan huutoon. Nyt pitäisi päättää, oliko tällä asialla kiire. Käsittääkseni minulta on odotettu tätä esitystä vielä ennen joulua kuin kuuta nousevaa, ja nyt, edustaja, te totesitte, että olisi pitänyt pitää vähän vähemmän vauhtia. [Puhemies koputtaa — Oikealta: Ei!] Nyt pitää päättää, kumpaa tässä tavoitellaan. Molemmat tulevat tehtyä, eli joulukuun mennessä [Puhemies koputtaa] tehdään myöskin vanhuspalvelulain kakkosvaiheen päivitystä. [Hälinää]

16.29 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Sitova hoitajamitoitus 0,7 on todella tärkeä tavoite, ja se on myös kiireellinen tavoite. No, nyt tässä luonnoksessa, josta on ollut puhe, se tulisi voimaan 2020, mutta ei meillä ole ensi vuoden budjetissa rahaa siihen. Millä tavalla te aiotte tämän rahoituksen hoitaa tähän lakiin, kun teidän toiveenne kuitenkin oli, että se mahdollisuuksien mukaan jo myös käytännössä tulisi voimaan? Tästä tulee sellainen vaikutelma, että hallitus yrittää samaan aikaan sekä lunastaa että ohittaa vaalilupauksensa, kun se lykkää tulevalle vaalikaudelle ja käytännössä siten tulevan hallituksen rahoitettavaksi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 43/2019 vp

16.30 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin todetaan edustaja Räsäselä, että ei vielä huolta. Nyt oli kysymys vasta työryhmän esityksestä. Itse kunnioitan kuitenkin tuon työryhmän esitystä. Se istui tuntikausia miettimässä, miten hoitajamitoitus, eli tämä sitova henkilöstömitoitus, lakiin tulisi. Nyt tämä syntynyt yksimielisyys eri ammattilaisten kesken antaa kyllä pohjaa sille, että eduskunnassa pystytään keskustelemaan asia-argumentteihin perustuen tästä tärkeästä hankkeesta. Olen myöskin todennut, että meillä on budjettiriihen päätökset olemassa koskien myöskin tämän tärkeän työryhmän lopputulosta, kun se aikanaan saadaan, ja tänäänhän me saimme nyt sellaisen lopputuloksen, joka voidaan laittaa lausuntokierrokselle. Katsotaan, millä tavalla se kantaa tämän kuuden viikon aikana, kun käydään isoa yhteiskunnallista keskustelua.

Hallitus on varautunut siihen, että tämä lakiesitys annetaan syyskauden loppuun mennessä, ja käytännössä myöskin budjettiriihessä on tehty kirjaus siitä, että nämä resurssit turvataan. Siksi en oikein ymmärtänyt, mitä tarkoititte ohittamisella. [Puhemies koputtaa] Nimenomaan tässä on haluttu kuulla asiantuntijat ja tehdä ratkaisu, joka voisi kantaa. [Puhemies koputtaa] Sitten hallitus aikanaan arvioi lausuntokierroksen jälkeen, minkälainen esitys eduskunnalle annetaan.

16.31 Saara Hyrkkö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jokaisen tässä maassa on voitava luottaa siihen, että itselle ja läheisille on tarjolla hyvää hoivaa silloin, kun omat voimat eivät enää riitä. Kiitos ministeri Kiurulle, että olette ripeästi tarttunut tähän asiaan. Olennaista on tietysti myös varmistaa, että sellaisia epäkohtia ja laiminlyöntejä, jotka alkuvuodesta varmasti menivät meillä kaikilla ihon alle, ei enää vastaisuudessa tapahdu.

Yksi ihan keskeisistä vanhustenhoivan haasteista on se rekrytointi ja myöskin se työhyvinvointi alalla. Tämä koskee myös kotihoitoa, kun entistä useampi ikäihminen asuu myös pidempään kotona ja saa hoivaa sinne. Yksi olennainen laadun tae kotihoidossa on myös se, että siellä kotona käyvä hoitaja olisi mahdollisimman usein tuttu, mikä tietysti vaatii myös sitä, että niitä ammattilaisia on riittävästi ja heillä on aidosti mahdollisuus tehdä työnsä hyvin. Nyt kysyisin: miten hallitus aikoo tukea kuntia ja hoiva-alaa laajemmin tässä työhyvinvoinnin vahvistamisessa, työnohjauksen vahvistamisessa ja myös rekrytoinnissa tällä välin, kun on tämä siirtymäaika tässä muutaman vuoden sisällä?

16.32 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tähän kysymykseen on palattava. Olette oikeassa siinä, että kaikki ei tule vain sillä kuntoon, että laitetaan sitova henkilöstömitoitus lakiin, [Ben Zyskowitz: Ihan tosi?] vaan myös johtamista on parannettava ja on puututtava laajemmin niihin laiminlyönteihin, mitkä liittyvät asioihin, joita tällä asialla ei laiteta kuntoon. Lääkehuolto on yksi näistä.

Yksi näistä on myös työssäjaksaminen, ja meidän täytyy pystyä paremmin saamaan tämä ala itse sitoutumaan nimenomaan työssäjaksamiseen. Minusta sekä viime että tällä hallituskaudella on ollut hyvä tahto myöskin sitouttaa alaa yhdessä toimien ja tehden siihen, että itsekin voi näitä toimia tehdä eikä kaikkea tarvitse säätää laissa. Tätä kautta meillä on muodostumassa perinteeksi se, että näitä työkokouksia alalla pidetään, ja tämä asia on ollut jo esillä myös työkokouksessa. Eli siltä osin voi sanoa, että sekä tällä että viime hal-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 43/2019 vp

lituskaudella näissä työkokouksissa on haettu alan yhteistä panosta siihen, että työnantajat näkevät, että työssäjaksaminen on tärkeää ja siihen pitää panostaa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt tästä aihealueesta vielä yksi kysymys, ja sen esittää alkuperäisen kysymyksen esittäjä, edustaja Juuso.

16.34 Kaisa Juuso ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olemme valitettavasti joutuneet toteamaan, ettei omavalvonta toimi. Varmaan muistamme kaikki iltapäivälehtien otsikot viime vuoden vaihteessa. Monet tehostetun palveluasumisen asukkaat ovat niin huonossa kunnossa, että eivät kykene itse vaatimaan oikeuksiaan, puhumattakaan siitä, että kykenisivät raportoimaan epäkohdista. Jos nämä epäkohdat halutaan korjata, tarvitaan ulkopuolista valvontaa. Millä tavalla hallitus varmistaa sen, että aluehallintovirastot saavat tarpeeksi rahaa valvonnan tehostamiseen? Voiko ministeri Kiuru luvata, että emme näe enää haamuhoitajia?

16.34 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Erittäin tärkeä näkökulma tähän keskusteluun, edustaja Juuso, on nimenomaan myös tämä valvonta. Kyllä Valviran ja avien tarkastuskäynnit ovat osoittaneet, että Suomessa asiat eivät ole vielä kunnossa, ja siltä osin hyvä uutinen on se, että näitä resursseja on nyt sitten lisätty tämän vanhusten palveluiden kriisin johdosta. Se yksin ei auta, koska myöskin kiinnititte huomiota tähän omavalvontaan. Kyllä on pakko sanoa, että palveluiden järjestäjien puolella tämä omavalvonta on paikoitellen jäänyt hiukan toissijaiseksi kysymykseksi, ja tältä osin myös omavalvonnan tarkemmat kirjaukset ja toimet ovat varmasti — niin kuin olivat viime sote-rakenneuudistuksen — keskeisiä kysymyksiä, ja ne ovat jatkossa yhä keskeisempiä.

Yksi kysymys on myös se, pitäisikö järjestäjien pystyä tekemään tässä myös yhteistyötä jopa tässä nykyjärjestäjäkentässä. Siltä osin toivon, että saisimme tähänkin myös uusia innovatiivisia ratkaisuja nykykuntakenttään, jonka kuitenkin näitä tehtäviä [Puhemies koputtaa] pitää vielä hetki järjestää.

Kysymyksen käsittely päättyi.